

KDOV-blad

Herfst 2010

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Theo Menting, Mussenhorstweg 3, 7031 EM Wehl
e-mail: voorzitter@kdov.nl - tel. 0314 – 64 08 33

Secretaris:

Gemma Coebergh, Korte Begijnstraat 28, 2011 HC Haarlem
e-mail: secretaris@kdov.nl - tel. 023 - 551 68 77

Penningmeester:

Ir Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: penningmeester@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: ruud.huijbregts@gmail.com - tel. 040 - 290 34 28 - fax. 0842 - 23 22 13
Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475 - 49 64 56
Anja Hendrixx, Brusselsestraat 87 A 02, 6211 PC Maastricht
e-mail: anja.hendrixx@t-online.de - tel. 043 - 325 24 72

Ereleden:

Bernard Bartelink en Kees Bornewasser

Hoofdredacteur KDOV-blad (wnd):

Ir Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: redactie@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Eindredacteur KDOV-blad:

vacature

Redactie:

Frits Haaze, ir Ben Hillen, drs Ruud Hoogenboom, dr René Verwer

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijlbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, ten minste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt:

€ 38,- per jaar, 65+ lid € 27,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-.

Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Website: www.kdov.nl

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Ben Hillen

Druk & verzending: Copy-It, Zoetermeer

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Redactioneel	1
Van het bestuur.....	1
Leden	2
Agenda.....	4
Berichten	4
Orgelbouwnieuws	16
Nieuwe uitgaven	21
Opleidingen, cursussen, studiedagen.....	25
Lieder eines fahrenden Gesellen	29

Redactioneel

Tot nu toe is er geen nieuwe hoofdredacteur en eindredacteur gevonden. Wie pakt het nu op? Als er geen opvolger komt, gaat ons bijna honderdjarige blad ter ziele.

Wie gaat de KDOV helpen? Bel mij: 079-3418575.

Ben Hillen, waarnemend hoofdredacteur

Van het bestuur

De rechtspositionele problemen vragen veel tijd van het bestuur. Tevens hebben we vergaderd en de toekomst van de KDOV besproken. De plannen van Theo Menting zullen zich vooral richten op het leren kennen van alle KDOV – leden om de vereniging sterker te maken en om in dialoog met de leden te kunnen ontdekken wat zij willen en van de KDOV verwachten. Het contact tussen bestuur en leden van de KDOV is van groot belang. Wij werken aan het organiseren van een studiedag.

Al met al hopen we dat de KDOV, onder leiding van onze nieuwe voorzitter, op krachtadige wijze mee kan werken aan de toekomst van de kerkmuziek in Nederland. We beseffen dat die toekomst er niet rooskleurig uitziet. De waarde van goed uitgevoerde kerkmuziek is echter te groot om de mogelijkheden daartoe te laten wegglijpen. Dat besef zal de KDOV alert moeten houden.

Ontwikkeling rechtspositie

Na een verzoek van de KDOV heeft Bisschop Hurkmans op 12 augustus een korte reactie op onze brief van 28 mei jl. gegeven. Hij stelt bespreking

in de Nationale Raad voor Liturgie en de Bisschoppenconferentie in het najaar in het vooruitzicht.

U zult begrijpen dat ons vertrouwen niet zo groot is, daar wij al eerder soortgelijke toezeggingen hebben gekregen. Structureel is er geen sprake van 'overleg', terwijl we dat juist hadden gevraagd in onze brief van 28 mei. Intussen zijn we ons aan het voorbereiden op vervolgarties. Wij houden u op de hoogte.

Hebben wij uw e-mailadres al gekregen?

Graag ontvangen wij uw e-mail adres, voor zover u vermoedt dat wij dat nog niet hebben. Wij willen vaker met u communiceren bijv. via een nieuwsbrief om u sneller te kunnen informeren of respons te vragen.

Graag mailen naar: webmaster@kdov.nl. Leden die toegang hebben tot het ledengedeelte van de website hoeven geen e-mailadres meer op te geven.

Toegang tot ledengedeelte nieuwe website

Hoe krijgt u toegang tot de interne website? Stuur een mailtje met het onderwerp "Website" naar: webmaster@kdov.nl. U krijgt dan een gebruikersnaam en een wachtwoord teruggemild. Vervolgens kunt u inloggen op de website (kolom rechts) en desgewenst weer uitloggen. U kunt uw wachtwoord zelf veranderen als u dat zou willen.

Graag ontvangen wij uw reacties, vragen en suggesties per e-mail aan: webmaster@kdov.nl. Tevens ontvangen wij graag uw berichten (nieuws, concerten, jubilea, links etc.) voor plaatsing op de website te richten aan: webmaster@kdov.nl. (BH; september 2010)

Uw evenementen op de evenementenagenda van de website KDOV

Op onze website staat een agenda waarin alle voor KDOV-leden en andere kerkmusici belangrijke evenementen worden aangekondigd. Het is de bedoeling hier alle concerten en belangrijke vieringen en gebeurtenissen, jubilea van KDOV-leden aan te kondigen, om daarmee de KDOV en haar leden meer zichtbaar te maken.

Graag ontvangen wij uw concertagenda's en aankondigingen die we graag op de website zullen zetten: webmaster@kdov.nl. (BH; september 2010)

Leden

Nieuwe leden:

T.G.M. Liesting, Alberdingk Thijm laan 80, 3842 ZD Harderwijk

Nieuw (e-mail)adres:

Petra Veenswijk, Veenweg 36, 2631 CL Nootdorp

Theo Menting, Mussenhorstweg 3, 7031 EM Wehl
René Verwer, rswmverwer@gmail.com

Overleden:

Th.W. (Theo) Wolters, 19 mei 2010, Oldenzaal

Jubilea

Clemens Abers 40 jaar verbonden aan Par. St. Petrus' Banden te Gilze

Op 15 augustus 2010 is Clemens Abers, dirigent en organist, 40 jaar verbonden aan de Parochie St. Petrus' Banden te Gilze. Dit willen wij vieren op zondag 3 oktober 2010 met een H. Mis en een receptie waarvoor wij U van harte uitnodigen.

De viering is om 10.30 uur en aansluitend receptie tot 13.00 uur. Het adres van de kerk is: Kerkstraat 116, 5126 GD Gilze. U kunt u aanmelden bij de voorzitter van de vereniging, Mevrouw José Jacobs, Molenstraat 34a, 5126 DB Gilze, telefoon 06-57582462, e-mail: jacobs.jose@home.nl

Namens bestuur en leden van de Gilzer Cantorij, José Jacobs, voorzitter. Gilze, augustus 2010. Clemens, van harte gefeliciteerd!

Gerard Hafkenscheid 25 jaar dirigent Cantorij St. Pieter te Oirschot

Op 3 oktober is Gerard Hafkenscheid 25 jaar dirigent van de Cantorij van St. Pieter te Oirschot. In een uitgebreide muzikale mis op 3 oktober a.s. om 10.30 u wordt dit herdacht. In november 2009 was Gerard reeds 35 jaar organist aldaar. Wij feliciteren Gerard van harte!

Jubileum Chris van de Boom

Ons lid Chris van den Boom viert zondag 24 oktober a.s. zijn 60 – jarig jubileum als organist van de Onze Lieve Vrouw van Lourdes – kerk, Prins Bernhardlaan 66, te Bergen op Zoom. Tijdens de plechtige Eucharistieviering (9.30 uur) zal de jubilaris het orgel bespelen en zal het parochiekoor onder leiding van Wim Donders feestelijke gezangen ten gehore brengen. Na afloop van de viering is er een gezellig samenzijn waarbij de jubilaris gelukgewenst kan worden. Proficiat, Chris !

Bron: Kerkkoor O.L. Vrouw van Lourdes, Victoriestraat 4, 4624 GW Bergen op Zoom; september 2010

Agenda

Voor onze uitgebreide, zeer actuele agenda verwijzen we naar onze website: www.kdov.nl. Graag zien we uw agendaberichten, concertaankondigingen, jubilea etc. tegemoet: webmaster@kdov.nl. (BH; september 2010)

Berichten

Wouter van Belle en Jan Valkestijn

In het programma 'Musica Religiosa' van de IKON (Radio 5, 18.03/19.00 uur) weer een aantal interessante avonden. Zo is op zondag 26 september een kerkmusicusportret van componist en organist Wouter van Belle te horen. Een week later, op 3 oktober, is Jan van Laar gastkerkmusicus en is er aandacht voor de St.Nicolaasmis van Jan Valkestijn. Voor meer info www.musicareligiosa.nl. (RH, De Orgelvriend, sept. '10)

Première Missa 'Jubilemus Salvatori' van Bernard Bartelink

Op zondag 19 september jl. heeft in de Sint Lambertuskerk te Rotterdam – Kralingen de première plaatsgevonden van de Missa 'Jubilemus Salvatori' van ons lid Bernard Bartelink. Het betreft een compositie die tot stand is gekomen in opdracht van de stichting 'Venster op muziek in de Lambertus'. De mis is geschreven voor sopraan, alt, bas en orgel. Het parochiekoor 'Sint Gregorius' onder leiding van Eric Koevoets bracht de mis ten gehore.

De achterliggende gedachte voor de opdracht is dat veel kerkkoren te weinig mannenstemmen tot hun beschikking hebben en dat er weinig Latijnse kerkmuziek van goede kwaliteit voor een driestemmige bezetting voorhanden is.

Bron: Gemma Coebergh; 20 september 2010

NCRV Kerkmuziekdag rond Willem Barnard

Op 9 oktober organiseert de NCRV een Kerkmuziekdag in Utrecht. Verschillende activiteiten op deze dag staan in het teken van Willem Barnard, de beroemde lieddichter die dit jaar 90 jaar hoopt te worden. Om 10.00 uur een orgelwandeling, 12.00 uur middaggebed en lunchconcert en om 14.00 uur een opname van NCRV-radioprogramma Schepper en Co dat geheel aan Barnard is gewijd. Naast korte lezingen, interviews en muzikale intermezzi vindt in dit programma ook de presentatie plaats van een nieuwe cd met liederen van Barnard Mens in wind en vuur met een twintigtal afwisselende bijdragen. Tenslotte om 16.00 uur een samenzangprogramma en vespers. Voor meer info www.tedeumlaudamus.ncrv.nl. (RH, De Orgelvriend, sept. '10)

Grootse kerkmuziekencyclopedie

Bij uitgeverij Laaber in Duitsland verschijnt een *Enzyklopädie der Kirchenmusik* in zes banden. De eerste band bestaat uit vier zogeheten deelbanden en omvatten Begin tot Reformatie (deel 1), de 17e en 18e eeuw (deel 2), de 19e en vroeg 20ste eeuw (deel 3) en de tweede helft van de twintigste eeuw (deel 4). De tweede band gaat over centra van kerkmuziek, de derde band over kerkmusici, beroepen, instituties en werkvelden, de vierde band over de godsdienst en haar muziek, de vijfde band over de ikonografie van de kerkmuziek en de laatste band bestaat uit een tweedelig lexicon van de kerkmuziek. Al met al zo'n 5.000 bladzijden grondige arbeid, zoals we dat van Duitsers gewend zijn. Het geheel kost een grote bijdrage uit uw portemonnee, maar het zal ongetwijfeld de moeite waard zijn. Als men vóór 31 december 2010 inschrijft krijgt men een korting van 20%, bij een bestelling na die datum evengoed nog 15% bij aankoop van de hele serie. Voor uitgebreidere info: www.laaber-verlag.de.

God geschraapt uit 'We are the world'

Het woord 'God' is nergens te horen in 'We are the world 25', de nieuwe versie van het origineel uit 1985. Novum meldt dat de makers, onder wie zanger Lionel Richie, dit bewust hebben gedaan. In het wereldberoemde origineel van Michael Jackson zingen de artiesten de zin 'As God has shown us by turning stones to bread' ('Zoals God ons heeft laten zien door stenen in brood te veranderen'). In de nieuwe versie is hier niets van terug te horen. Ook enkele andere, minder religieus getinte zinnen zijn aangepast. Talloze Amerikaanse muziek- en filmsterren zijn bij de opnames betrokken. De opbrengst is voor de wederopbouw van Haïti.

(RH, *EO-Visie*, nr.11, 2010)

Ex-Beatle 'vindt God'

Ringo Starr, de 69-jarige drummer van de legendarische popgroep The Beatles, vertelt in een gesprek met The Los Angeles' Times dat hij God in zijn leven heeft ontdekt. "Ik denk dat ik al sinds de jaren zestig op zoek ben. Dankzij God vond ik mijn weg terug. Dat is ook merkbaar in mijn nieuwe cd Y not." Aan het eind van de jaren zestig baarden The Beatles opzien, omdat zij openlijk dweepten met oosterse godsdiensten. Van de vier Beatles zijn alleen hij en Paul McCartney (67) nog in leven. (RH, *EO-Visie*, nr.9, 2010)

"EUREGIO grégorien-gregorianik-gregoriaans" Samenwerkingsproject gestart

"EUREGIO gregoriaans" is een samenwerkingsproject van de Folkwang Universität der Künste (D) met het Koninklijk Conservatorium Den Haag (NL) en de Katholieke Universiteit Leuven (B). Het doel van deze samenwerking is

het opzetten van een gregoriaans netwerk: voor gregoriaanse schola's en hun dirigenten, voor professionele en niet-professionele musici, voor musicologen en theologen.

Het project kent de volgende activiteiten: het organiseren van een festival voor gregoriaanse schola's in Essen in 2011; het uitgeven van handreikingen rondom bepaalde thema's (geschiedenis, liturgie, modaliteit, vormen en genres, semiologie, paleografie, praktijk) vanaf 2011; docentenuitwisseling op hogeschoolniveau; workshops en cursussen: theorie en praktijk van het gregoriaans; en het opbouwen van een website. Organisatie: Gregoriaans Instituut van de Folkwang Universität der Künste. www.euregio-gregorianik.org

Gregorianik Festival 21-22 mei 2011: Gregorianik & Orgel

Op 21-22 mei 2011 organiseert de Folkwang Universität der Künste in de Alte Abtei te Essen-Werden een festival met optredende schola's,

workshops, concerten en een presentatie van uitgaven.

EUREGIO grégorien-gregorianik-gregoriaans, www.euregio-gregorianik.org

Populaire songs verboden bij begrafenissen Melbourne

Sportliederen en populaire songs zoals worden verboden bij begrafenissen in ruim tweehonderd katholieke kerken in Australië. Aartsbisschop Denis Hart van Melbourne heeft dat bepaald. Het decreet volgt op een studie die aantoonde dat het clublied van het Australisch voetbalteam in Melbourne een de meest gevraagde liederen waren voor begrafenissen in de stad. Ook *My Way* en *Bette Midlers The Wind Beneath My Wings* zijn veelgedraaid.

De aartsbisschop vindt sportsongs ongeschikt voor een dienst over de ernst van de dood. In nieuwe richtlijnen bepaalde hij ook dat kinderliedjes bij begrafenissen van kinderen niet gepast zijn, „omdat ze het verdriet verergeren”. De richtlijnen stellen dat rekening moet worden gehouden met de wensen van de overledenen, maar dat de katholieke begrafenis een heilig ritueel is en geen seculiere viering van iemands leven.

Een woordvoerder erkende dat niet iedereen blij is met de nieuwe richtlijnen.

Bron: Reformatorisch Dagblad/ANP/AFP

5e Nationale Kinderkorenfestival in Rijsbergen

Op zondag 26 september 2010 zal het Vijfde Nationale Kinderkorenfestival georganiseerd worden in de Sint-Bavokerk in Rijsbergen. De competitie staat open voor alle liturgische kinderkoren van Nederland. Deelnemers die zich opgegeven

hebben voor de competitie worden geacht de gehele dag, inclusief de eucharistieviering aanwezig te zijn.

De deelnemende kinderkoren strijden voor de titel Nationaal Kampioen Kinderkoren. Zij zullen door een vakkundige jury worden beoordeeld op onder andere bruikbaarheid van de liederen in de liturgie en zangkwaliteit.

Bron: RKnieuws; september 2010

Steeds persoonlijker en profaner: Vlaamse uitvaartmuziek weerspiegelt tijdsgeest

Welk soort muziek hoor je op uitvaarten in Vlaanderen? En wat vertelt ons dat over de betekenis van muziek in deze specifieke context? Liesbeth Grimon zocht in haar masteronderzoek aan het departement communicatiewetenschap van de KU Leuven naar antwoorden en praatte met priesters, nabestaanden, uitvaartverzorgers, verantwoordelijken van crematoria, tot en met iemand die zijn eigen uitvaart al uitstippelde.

Muziek als blikopener van de ziel (can-opener of the soul), zo zag schrijver Henry Miller het. Muziek weekt emoties los, dat voelen we allemaal. Maar toch is onderzoek naar de effecten van muziek op de emotie schaars. "Dat sprak me zo aan in dit onderwerp", vertelt Liesbeth Grimon. "De combinatie muziek-emotie, in een welbepaald kader, dat van het uitvaartritueel. En omdat er nog maar weinig over geweten is, koos ik voor een kwalitatief, verkennend onderzoek, aan de hand van diepte-interviews."

Hoewel het haar initieel vooral om de functie van muziek in het uitvaartritueel 'an sich' ging, merkte Grimon al snel dat ze dat niet los kon zien van de maatschappij waarin de begrafenis plaatsvond, van de heersende tijdsgeest. Een uitvaart anno 1960 werd bijvoorbeeld bewust koel en onpersoonlijk gehouden. De dood kwam zo weinig mogelijk ter sprake, laat staan muzikaal onderstreept. In de jaren negentig veranderde die houding en werden uitvaarten - en hun muziek - een pak persoonlijker. Elton John componeerde *Candle in the wind* voor Lady Di. Dichter bij huis zong Will Tura op de begrafenis van koning Boudewijn.

Die persoonlijke aanpak zette zich sindsdien verder en is nu de trend. "Nabestaanden vinden het belangrijk om zelf over de muziek te beslissen. Ze willen de lievelingsmuziek van de overledene horen, als herinnering", aldus Grimon. "Of muziek waarbij het afscheid ten volle beleefd kan worden."

Dat is niet onmiddellijk koren op de molen van de kerkelijke uitvaart, die volgens Grimon in de komende jaren door deze trend ongetwijfeld aan populariteit zal inboeten. Muziek in de Kerk staat in de eerste plaats ten dienste van het ritueel. Een kaars aansteken gebeurt met een lied over licht op de achtergrond. Maar die symboliek gaat tegenwoordig aan de meeste

mensen voorbij. Een vooraf bepaald muzikaal programma lijkt alsmaar minder mensen aan te spreken. "Dat maakt dat mensen nu sneller naar een crematorium of de aula van een uitvaartverzorger stappen, waar de muziekkeuze wel volledig vrij is. Hoe persoonlijker, hoe beter."

En toch, ook de profane begrafenismuziek loopt niet over van originaliteit. *Afscheid van een vriend* van Clouseau, *Papa* van Stef Bos en *Stairway to heaven* van Led Zeppelin scheren hoge toppen op de Vlaamse begrafenissen. "Tot grote ergernis van de uitvaartverzorgers, die tot vervelens toe dezelfde nummers de revue zien passeren. Die hitlijst mocht ook niet ontbreken in mijn masterproef, vond ik."

Bron: RKnieuws (Bron: Dagkrant)

Regionale zangavonden rond het nieuwe liedboek

In 2007 is besloten dat er een nieuw liedboek komt als opvolger voor het Liedboek voor de kerken (1973). Dit nieuwe liedboek, bestemd voor protestantse kerken in Nederland en Vlaanderen, zal naar verwachting eind 2012

verschijnen. In 2008 is een redactie gevormd, die, ondersteund door een aantal werkgroepen, verantwoordelijk is voor de selectie van het materiaal. In de maand november worden vier regionale zangavonden gehouden. Op deze avonden kunnen belangstellenden zingend kennismaken met een doorsnee van het materiaal dat tot dit moment door de redactie (voorlopig) is vastgesteld. Ook zal er meer worden verteld over de achtergronden van het nieuwe liedboek en hoe de keuzes van liederen gemaakt worden.

Voor data en meer informatie: www.liedboek.nl

Landelijke zangdag Code-X Music op 10 oktober

Op zondag 10 oktober 2010 organiseert Code-X Music te Culemborg een landelijke zangdag. Tijdens dit evenement wordt een nieuwe bundel koormuziek gepresenteerd, die liturgisch repertoire voor de advents- en kersttijd bevat. De eerstvolgende zangdag wordt georganiseerd op zondag 10 oktober 2010 en zal plaatsvinden in De Open Hof, Beethovenlaan 2 in Culemborg.

De dag staat in het teken van een geheel nieuwe bundel met repertoire voor de advents- en kersttijd. Op het moment van dit schrijven is deze bundel nog volop in ontwikkeling. De verschillende teksten zijn geschreven door onder meer Willem de Boer, Ella Feijen-Redegeld en de tekstgroepen van Incanto (Zoetermeer) en Katharsis (Tilburg). De composities zijn van de hand van o.a. Dennis Koots, Brigit Calame, Ronald Jansen en Albert Arens.

Het is mogelijk om je nu voor de zangdag aan te melden. In verband met de hoeveelheden 'readers' die gedrukt moeten worden, vragen we iedereen om dit op tijd te doen. De entreprijs bedraagt €7,- per persoon voor (leden van) koren die lid zijn van Code-X Music. Voor niet-leden is dit €10,- per persoon. Dit kan tot 3 oktober 2010 overgemaakt worden op giro 4553912 (stichting Code-X, Culemborg) onder vermelding van 'Zangdag Pinksterlied' + je (koor)naam. Indien het geld niet voor de bovenstaande datum is overgemaakt dient aan de entree contant (en bij voorkeur gepast) betaald te worden. *Bron: Code-X Music; augustus 2010*

Nieuwe musical: 'Maria, de kracht van de liefde'

Dat is de titel van de nieuwe musical die parochies en kerkelijke gemeenten zelf kunnen gaan instuderen en uitvoeren.

Maria is de achtste grote musical van tekstschrijver Gerard van Midden en componist Gerard van Amstel. Eerder schreven zij: *Johannes, Saul, Ester, Jakob, Jozef, Mozes* en *Paulus*. Steeds meer kerken vinden een musical de ideale vorm voor gemeenteopbouw, omdat een musical alle talenten van mensen optimaal benut, gesprekken over geloof en zingeving op een enthousiaste manier stimuleert en een musical basis kan zijn voor een jaarthema.

Een reizend theatergezelschap speelt op verzoek van dorpingen improviserend theater. Het levensverhaal van Maria komt tot leven in spel en zang. Overdag praten de acteurs met de dorpingen om zich een beeld te vormen van hun levensverhalen; 's avonds verwerken ze die ervaringen in hun spel met linken naar het verhaal over Maria.

Door deze vervlechting gaan de dorpingen vragen stellen. Aan zichzelf en aan elkaar. Over zin en onzin, verdriet en hoop, geloof en liefde, loslaten en vasthouden, dood en leven, over geheimen en vastgeroeste patronen. En soms is het net of de dorpingen zelf met Maria meelopen. Waardoor haar vragen ook hun vragen worden. En haar antwoorden ook hun antwoorden. Zo krijgt Maria de plek die ze ook inneemt voor veel mensen: een moeder zonder voorwaarden vooraf. Bij wie je altijd terecht kunt.

Maria, de kracht van de liefde kan door parochies en kerkelijke gemeenten zelf ingestudeerd worden. Dat is ook de kracht van deze formule. Zo zijn parochie-/gemeenteleden een seizoen lang bezig met zang, dans, toneel, decor schilderen, kleding maken, projecties, licht en geluid. En al die andere aspecten die het mogelijk maken dat iedereen kan meedoen. Zo ontmoeten mensen elkaar elke week in een ontspannen sfeer en ontdekken ze nieuwe kanten. Niet alleen van anderen, maar ook van zichzelf. En - hoewel geen doel - zo ontstaan er ook spontane gesprekken over zingeving. De uitvoeringen aan het eind van een geweldig seizoen zijn een onvergetelijke beloning.

Praktische informatie

Kerken die belangstelling hebben voor deze nieuwste musical van Gerard van Midden (1957) en Gerard van Amstel (1957) kunnen terecht op: www.musicalmaria.nl.

De musical *Maria* kent 16 nieuwe songs (voor 4-stemmig koor) en wordt als compleet pakket geleverd (script, koorpartituur, zes cd's, {inclusief vier oefencd's voor sopraan, alt, tenor en bas}, pianobegeleiding en klavier-uittreksel).

De musical wordt in april 2011 als landelijke première uitgevoerd in Amersfoort. Op zaterdag 22 januari 2011 is er een landelijke 'Open-musical-Maria-dag', ook in Amersfoort.

Bron: RKnieuws; augustus 2010

Hoge onderscheiding voor Ben van Oosten

Organist Ben van Oosten is op zaterdagavond 21 augustus tijdens een concert in de Grote Kerk in Den Haag geridderd. Uit handen van burgemeester Van Aartsen van Den Haag ontving de internationaal bekende concertorganist de versierselen die horen bij zijn benoeming tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Dat meldde www.orgelnieuws.nl. Ben van Oosten (1955) gaf in de Haagse Grote Kerk, waar hij sinds 1990 titularis is, één concert ter gelegenheid van zijn 40-jarig jubileum als concertorganist.

Bron: Reformatorisch Dagblad; Muziekredactie; augustus 2010

Dankjeweldag Kinderkoren 2010 en Minisymposium Da Capo

Op zaterdag 6 november organiseert Da Capo van 10.00 tot 16.00 uur in Theater Dok6 te Panningen de Dankjeweldag Kinderkoren 2010 met een Minisymposium

Da Capo. Er zullen diverse workshops zijn en Da Capo koren presenteren zich. De toegang is gratis.

Info en aanmeldingsformulieren dankjeweldag2010@yahoo.com

Bron: NSGV in het Bisdom Roermond; augustus 2010

Antoine Bodar nieuwe presentator RKK's Ziel en Zaligheid

Antoine Bodar wordt, inmiddels is, de presentator van het Radio 4 zondagprogramma Ziel en Zaligheid. Het nieuwe RKK-programma is vanaf september elke zondag van 9.00 tot 10.00 uur op de klassieke zender van de Publieke

Omroep te beluisteren. Bodar brengt een uur religieuze muziek die aansluit bij het gevoel van de zondagochtend. De liturgische kalender is daarbij het uitgangspunt.

De dag en het tijdstip van de uitzending nodigen uit om de luisteraar te laten genieten van religieuze muziek. Muziek die past bij de rust en stilte van de zondag en door de schoonheid appelleert aan het verlangen naar verdieping en bezinning. Muziek die mede vanuit de schoonheid van de liturgie gekozen wordt en brede groepen luisteraars zal aanspreken. De muziek wordt toegelicht door Antoine Bodar, kunsthistoricus en priester. Hij zal, met lichtheid en humor, de muziekk keuze duiden, waarbij hij ook zal ingaan op de religieuze betekenis of de spirituele zeggingskracht van de muziek.

Volgens hoofd RKK Leo Fijen dankt de omroep deze bijzondere plek op Radio 4 door de inbreng van priester Antoine Bodar, "die als geen ander in staat is, de brug te slaan tussen tussen gelovige en niet-gelovige liefhebbers van prachtige, religieuze muziek".

Elke uitzending start met een Gregoriaans introitus, het gezang dat aan elke zondag een eigen naam geeft. Elke uitzending krijgt hiermee een eigen kleur die past bij de thematiek van de zondag en die recht doet aan de rijkdom van de schatkamer van de klassieke muziek.

Presentator Antoine Bodar is Nederlands rooms-katholiek priester, kunsthistoricus en auteur van diverse theologische boeken. Hij werd bekend in Nederland als plebaan van de St. Jan in Den Bosch en door zijn stellingname in actuele kerkelijke kwesties. Bodar presenteert vanaf september exclusief voor RKK. (*BH; KatholiekNederland; augustus 2010*)

De 'hervorming van de hervorming van de liturgie

Op 22 december 2005 hield Paus Benedictus XVI een gedenkwaardige toespraak voor de medewerkers van de Romeinse Curie, waarin hij de krachtlijnen van zijn pontificaat uitzette. Hij zei onder meer dat er na het Tweede Vaticaans Concilie een stroming was ontstaan die het Concilie als een breuk met de traditie beschouwt. Daartegenover stelde hij een zgn. "hermeneutiek van de hervorming", een interpretatie van de concilieteksten in het licht van de continuïteit met het verleden. De Kerk is een levendig lichaam, een organisme, dat zich ontwikkelt, maar geen breuken kent. De Kerk van vóór het Tweede Vaticaans Concilie is dezelfde als de Kerk van na het Tweede Vaticaans Concilie.

Verstaan Vaticanum II

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft in trouw aan de liturgische traditie een vernieuwing van de liturgie willen doorvoeren. Die vernieuwing was nodig. Joseph Ratzinger beklemtoont dit in zijn voorwoord op zijn boek *De Geest van de liturgie* met een vergelijking: "Men zou kunnen zeggen dat de liturgie (...) in menig opzicht op een fresco leek dat weliswaar onbeschadigd bewaard was, maar door latere vernislagen bijna onzichtbaar. (...) Door de liturgische beweging en definitief door het Tweede Vaticaans Concilie werd

het fresco blootgelegd.” Als een fundamenteel criterium voor de liturgievernieuwing kan de zogenaamde actieve deelname van de gelovigen genoemd worden. Vanuit dit basisprincipe kwam het tot een vereenvoudiging van de riten, zover dit nodig was, en meer gebruik van de volkstaal.

Weer verduisterd

De herstelde schoonheid van de liturgie werd in de loop van de tweede helft van de jaren '60 en '70 weer verduisterd. Ratzinger klaagt: “Maar ondertussen is het (fresco) door weersomstandigheden en ook door allerlei restauraties en reconstructies in gevaar en dreigt het vernield te raken als niet snel het nodige gedaan wordt om de schadelijke invloed daarvan een halt toe te roepen. Natuurlijk mag het niet weer bedekt raken met vernislagen, maar een nieuwe eerbied in de omgang ermee, een nieuw verstaan van wat het is en te zeggen heeft, is geboden opdat de herontdekking niet wordt tot de eerste fase van een blijvend verlies”.

Naar het oosten

In zijn voorwoord op het boek van Uwe Michael Lang *Conversi ad Dominum*, herinnert de toenmalige prefect van de Geloofscongregatie, kardinaal Ratzinger: “De gewone kerkbezoeker ziet twee duidelijke resultaten van liturgievernieuwing na het Tweede Vaticaans Concilie: het Latijn is weg en de altaren zijn gekeerd naar het volk. Wie zelf de concilieteksten leest, stelt verbaasd vast dat geen van beide in de besluiten van het Concilie te vinden is.” Uitdrukkelijk wordt gesteld dat het Latijn bewaard zou worden, en over de celebratierichting zegt het Concilie niets.

Vieren naar de mensen toe

Het eerst documenten buiten het Concilie om, dat gewag maakt van de mogelijkheid van een celebratie naar de mensen toe, is de instructie *Inter Oecumenici* van 1964. Dit document acht het “wenselijk” (!) dat het hoogaltaar los van de achterwand geplaatst wordt. De reden ervoor is, dat de priester er gemakkelijk om heen kan gaan en het altaar nog duidelijker als het symbool van Christus naar voren komt. Deze plaatsing van het altaar maakt een viering gericht naar het volk weliswaar mogelijk, maar verplicht niet tot deze viering. Opvallend aan de zin, waar deze mogelijkheid vermeld staat, is dat hij niet in het hoofdstuk te vinden is over de eucharistieviering, maar in het hoofdstuk over architectuur en interieur van het kerkgebouw. Voor de interpretatie van deze tekst betekent dit: er zijn geen theologische redenen voor een celebratie naar het volk.

Vieren naar de Heer toe

Inderdaad zien we dan ook dat paus Benedictus XVI, wanneer hij de H. Mis in de Cappella Paulina van het Apostolisch Paleis opdraagt, waar een van de wand losstaand altaar staat, de H. Mis conform de voorschriften naar de

Heer (versus Dominum) viert en niet naar de mensen toe. Deze celebratiewijze is de normale vorm van celebratie, waarbij “normaal” verstaan wordt als overeenkomstig de liturgische voorschriften en normen.

Tongcommunie

Naast het Latijn en de celebratie naar het oosten zou ook de tongcommunie blijven bestaan. De constitutie over de Liturgie *Sacrosanctum Concilium* rept geen woord over de handcommunie. De concilievaders gingen ervan uit dat de tongcommunie zou blijven gehandhaafd. In 1964 werden echter in Nederland, België en Duitsland zonder goedkeuring van Rome experimenten toegelaten met de handcommunie. In een brief van 1965 aan kardinaal Alfrink herinnert de toenmalige secretaris van de Pauselijke Raad ter uitvoering van de liturgieconstitutie van het Tweede Vaticaans Concilie, Annibale Bugnini, eraan dat de overgeleverde wijze van communiceren gehandhaafd dient te blijven. Pas in 1969 heeft paus Paulus VI op aanvraag van enkele bisschoppenconferenties in zijn motu proprio *Memoriale Domini* de handcommunie als een indult, dus als een uitzondering (!), toegestaan. Tegen de meerderheid van bisschoppen in: 1233 stemden tegen, 567 voor.

Hervorming van de hervorming

De hervorming van de liturgie na Vaticanum II ging soms te ver. Waar dit het geval is, kan zij zich niet beroepen op het hetgeen de Concilievaders beoogd hebben. Men beriep zich weliswaar bij de hervorming op een zogenaamde ‘geest van het Concilie’, maar die kan niet van de teksten van het Concilie en hun redactiegeschiedenis afzien.

Herhaaldelijk heeft de voormalige kardinaal Ratzinger in woord en geschrift de noodzaak van een hervorming van de postconciliaire liturgiehervorming, een “Reform der Reform”, tot uitdrukking gebracht. Volgens mij betekent dit tweëerlei. Ten eerste een herziening van het hervormingswerk na het Tweede Vaticaans Concilie. De postconciliaire liturgievernieuwing moet getoetst en her en der gecorrigeerd worden in trouw aan tekst en geest van het Tweede Vaticaans Concilie, in het licht van een ‘hermeneutiek der hervorming’ (zie boven). Het feitelijke verdwijnen van het Latijn, de celebratie naar het volk gericht en de handcommunie, zoals wij die nu kennen, vormen een breuk met de traditie.

Directe veranderingen

Ten tweede betekent ‘hervorming der hervorming’ enkele directe wijzingen en ingrepen in de ordo van het Missaal van Paulus VI zelf. Zoals de verplaatsing van de vredewens van zijn huidige plaats (voor de heilige Communie) naar het einde van de woorddienst, omdat de huidige plaatsing van de vredewens net voor het ontvangen van de heilige Communie ongeschikt is vanwege de onrust die ze teweegbrengt. Daarnaast zou een

herziening van de inleidende ritens van de H. Mis, met name de boeteritus, zeer wenselijk zijn. Met name dient de priester de schuldbelijdenis naar God toe gericht te bidden, samen met het volk naar het oosten. De boeteritus is geen verkondiging, maar een smeekbede naar God toe gericht.

Ook bij de gebeden van de offerande kan men zich afvragen of die wel zo geschikt zijn om weer te geven wat in feite bij de offerande gebeurt. De naam offerande is gepaster voor het kenmerken van deze ritus dan het "klaarmaken van het altaar".

Pleidooi voor stilte

Tenslotte is een groot minpunt in de liturgie volgens het Missaal van Paulus VI de stortvloed aan woorden. Er is weer een groter verlangen naar meer stilte in de H. Mis, die niet in tegenspraak is met de actieve deelname. Zo pleitte Joseph Ratzinger verschillende keren ook voor het herstel van de canonstilte.

Dit artikel is geschreven door: Dr. G.P. Weishaupt, priester van het bisdom Roermond, officiaal van het bisdom 's-Hertogenbosch, diocesaan rechter in het bisdom Roermond en docent kerkelijk recht.

Bron: Katholiek Nieuwsblad; juli 2010

Improvisatieconcours Haarlem: interland Frankrijk-Duitsland

De Parijse organist Samuel Liégeon heeft op 20 juli het 48e Internationaal Orgel Improvisatieconcours op zijn naam geschreven. Sebastian Bartmann uit Stuttgart kreeg de publieksprijs. Bijna twintig organisten uit alle hoeken van de wereld hadden zich door het inzenden van een opname kandidaat gesteld voor deelname aan het Internationaal Orgel Improvisatieconcours in Haarlem. Acht organisten uit Duitsland, Frankrijk, Italië, de Verenigde Staten en Nederland werden geselecteerd. Enige Nederlander in het gezelschap was Wouter van der Wilt uit Kapelle-Biezelingse, sinds begin dit jaar cantor-organist van de Hoflaankerk in Rotterdam-Kralingen.

Geen enkele Nederlander wist dit jaar door te dringen tot de finale van het Internationaal Orgel Improvisatieconcours in Haarlem. Slechts één Nederlander werd geselecteerd voor de eerste ronde, Wouter van der Wilt. *(BH; Reformatorisch Dagblad; Dick Sanderma; 21-07-2010)*

„Alle kinderen moeten muziek maken”

Het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) wil een beweging in gang zetten die er op termijn voor zorgt dat alle kinderen in Nederland muziek gaan maken, binnenschools, buitenschools of in de vrije tijd.

Dat blijkt uit het hoofdartikel "Muziek maken doet iets met je" in het gratis Bulletin Cultuur & School van deze maand.

Het fonds werkt, om dat doel te bereiken, samen met de partnerorganisaties Kunstfactor en Muziekcentrum Nederland.

Gezamenlijk hebben de drie instanties daarom het plan "Muziek Telt!" ontwikkeld,

waardoor ieder kind de kans moet krijgen om via school muziek te maken.

Daartoe is een aantal 'instrumenten' bedacht, waaronder de regeling "Er zit muziek in ieder kind" (bedoeld voor grootschalige, meerjarige projecten van culturele instellingen en scholen), het manifest "Iedereen aan de Muziek" (dat bepleit dat elk kind de kans krijgt om muziek te ontdekken) en de zangcampagne "Alle kinderen zingen" (alle kinderen van groep 1 tot en met 5 krijgen iedere dag in de klas de mogelijkheid om te zingen).

Tynke Hiemstra, secretaris bij het FCP, is verantwoordelijk voor het programma "Er zit muziek in ieder kind". Ze legt uit waarom muziek zo belangrijk is: „Muziek is de meest toegankelijke vorm van cultuurparticipatie. Iedereen houdt wel van een vorm van muziek. Het doorkruist alle talen en culturen en opent deuren die anders gesloten zouden blijven.”

Volgens het artikel in het Bulletin Cultuur & School is al deze aandacht voor muziek niet helemaal nieuw. Het Ruhrgebied (Nordrhein-Westfalen) liep voorop met het spraakmakende project "Jedem Kind ein Instrument", waarbij muziekscholen de kinderen in hun school opzoeken. Het concept zorgde ervoor dat er dit schooljaar 27.700 leerlingen van groep 1 een instrument gaan bespelen, dat er 42 gemeenten aan deelnemen, 56 muziekscholen en 522 basisscholen, voor een budget van 55 miljoen euro.

In de loop der jaren volgden velen in binnen- en buitenland het voorbeeld uit het Ruhrgebied. In Rotterdam heeft de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) op verzoek van de gemeente het project "Ieder kind een instrument" (IKEI) ontwikkeld, om kinderen in de brede school de kans te geven sociale competenties te vergroten en hun talenten te ontplooiën.

Meer informatie: www.cultuurplein.nl/bulletin

Bron: *Reformatorisch Dagblad; Muziekredactie; 14-07-201*

Orgelbouwnieuws

Loret-orgel in Vessem gerestaureerd

Foto: www.brabantorgel.nl

Op 28 april jl. werd in de St.-Lambertuskerk te Vessem (Noord-Brabant) het door Verschuieren Orgelbouw gerestaureerde orgel in gebruik genomen. Dit in 1868 door François-Bernard Loret (1808-1877) voor de voormalige parochiekerk gemaakte instrument werd in 1883 in de nieuw gebouwde neogotische kerk geplaatst en kreeg toen zijn huidige front (eveneens in neogotische stijl). Wijzigingen vonden plaats in 1929 en 1968. Bij de huidige restauratie onder advies van Rog er van Dijk herkreeg het orgel zijn oorspronkelijke dispositie. Bij de ingebruikname speelde Ad van Sleuwen composities van o.a. Dubois, Lemmens en Van den Bogaert .

Van de Belgische orgelmakersfamilie Loret zijn Fran ois-Bernard en Hippolyte de bekendsten. Hippolyte werkte eerst in Brussel en vestigde zich in 1859 in Parijs, hij maakte circa 450 instrumenten. Zijn broer, werkzaam in Dendermonde, Sint Niklaas en Mechelen, kreeg bekendheid door de zgn.

economie-laden, een vinding om de prijzen laag te houden: hij plaatste pijpwerk van verschillende manualen op één windlade en paste mechanische transmissies toe. Zo zien we in het bestek voor Vessem een Hoofdwerk van negen registers, waaronder de vier stemmen van het Positief. Uiteindelijk werd bij dit instrument van het oorspronkelijke plan afgezien. Bij de oplevering had het orgel de volgende dispositie:

Hoofdwerk (C-f³): Bourdon 16', Quintadena 8', Prestant 4', Flageolet 2', Trompette B/D 8'; Positief: Prestant 8', Bourdon 8', Salicional 8', Roerfluit 4'; aangehangen pedaal (C-d¹).

In 1929 verplaatste Vermeulen de Bourdon 8' naar het Hoofdwerk, de Quintadena kwam te vervallen. Op het Positief verving men de Salicional door een Viola di gamba 8' en werd een Voix céleste toegevoegd. Dit laatste register moest in 1963 op zijn beurt het veld ruimen voor een Doublette 2'-1 1/3'. De laatste restauratie bracht het instrument naar het classisistisch-romantische klankbeeld uit 1868. De winddruk is (wederom) van 75 naar 90 WK verhoogd.

De St.- Lambertuskerk beschikt weer over een origineel Loret-orgel in een eveneens prachtig gerestaureerd gebouw, dat zich in 1965 de 'versobering' (lees: het witkalken van de prachtige muurdecoraties van Jos Lommen, leerling van Pierre Cuypers) naar post-Vaticaanse opvattingen moest laten welgevalen. (*RV/De Orgelvriend 52/6, juli 2010*)

Restauratie orgel St.-Jacobus Den Haag

Op zaterdag 29 mei jl. is het Adema-orgel van de St.-Jacobuskerk aan de Parkstraat te Den Haag met een concert door titularis Jos Laus opnieuw in gebruik genomen. Het instrument werd gerestaureerd en uitgebreid door de firma Slooff Orgelbouw te Lekkerkerk.

Menigeen zal zich de totstandkoming van dit orgel in 1976 herinneren. Het Adema-orgel van de voormalige Haarlemse Spaarnekerk (1891, in 1953 door Schreurs gecompleteerd met drie registers) werd samengevoegd met bruikbare delen van het Vermeulen-orgel in de Haagse St.-Jacobuskerk (1948), waarin zich nog pijpwerk van Maarschalkerweerd (1902) en

zelfs Kam bevond. Alleen de Cromorne 8' van het Positief is toen nieuw gemaakt. De firma Adema-Schreurs bracht tevens het front in de oorspronkelijke staat uit 1891 terug. In januari 1977 speelde Ton van Eck zijn drieklaviersorgel met 53 stemmen in, concerten vonden nadien plaats door Kamiel d'Hooghe en Marie-Claire Alain.

De klankuitstraling bleef een probleem: het instrument staat achter een grote neogotische toog opgesteld en de hoge koorzolder steekt v^{er} de kerk in. In 1978 werden mede om deze redenen de jalouzieën van het Positief-

Expressief verwijderd, later is de lade verhoogd opgesteld. In 1988 en 1994 verving of verplaatste Schreurs een aantal stemmen.

Na de algehele kerkrestauratie is het orgel opnieuw gerestaureerd en uitgebreid. Membranen zijn vervangen en de reguleurbalg van het Positief opnieuw beleerd. De zwelkast van het Positief is in ere hersteld. Ten behoeve van de verbetering van de klankuitstraling werden binnenpanelen verwijderd en houten pijpen van de Bourdon 16' (Hoofdwerk) en Violon 16' (Reciet) verplaatst.

Vier nieuwe registers zijn aan de dispositie toegevoegd: de Nasard 2 2/3' (Hoofdwerk, ex Flageolet 1891/1953) uit 1976 was al eerder opgeschoven naar 5 1/3'-ligging, de Quintviola (1891, ex-Doublette) van het Positief is verplaatst naar het Hoofdwerk, op het Positief is een Doublette van Van den Bijlaardt bijgeplaatst. Op het Reciet zijn een Quintviola 2 2/3', een Clairon 4' en een Bombarde 16' toegevoegd. Een Contrebombarde 32' (!) is gereserveerd. Tenslotte is het orgel nagezien op intonatie en kreeg de speeltafel een vernieuwd interieur. Het werk stond onder advies van Remy Syrier en Jos Laus namens de KKOR en Wim Diepenhorst namens de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

(RV/Ingebruiknameboekje 1976/www.orgelnieuws.nl)

Restauratie Vermeulen-orgel St.-Bonaventurakerk Woerden

Onlangs is de restauratie van het Vermeulen-(hoofd)orgel in de St.-Bonaventurakerk te Woerden voltooid. In 2001 was de KDOV te gast in deze toen zojuist fraai gerestaureerde kerk van architect N. Molenaar (1892), bij welke gelegenheid het Vermeulen-orgel in het transept werd bespeeld. Thans beschikt deze kerk over twee prachtige instrumenten.

Het hoofdorgel werd in 1919 gemaakt, tegelijkertijd met het bijna identieke instrument van de O.L.V. Rozenkrans (Obrechtkerk) te Amsterdam. Zoals veel orgels uit het begin van de 20ste eeuw werd het later enkele malen aangepast aan de 'eisen van de tijd': strijkers en (overblazende) fluiten zijn vervangen door hoogvoetig materiaal, de Mixtuur werd gewijzigd en pijpwerk voor de superoctaafkoppel van het Hoofdwerk verwijderd. Vanaf de jaren '80 was het orgel langzamerhand onbespeelbaar.

In 2008 werd aan Adema's Kerkorgelbouw te Hillegom opdracht gegeven het orgel, inmiddels met monumentale status, naar de oorspronkelijke staat te restaureren. Adviseurs bij dit project waren Ton van Eck (KKOR) en Rudi van Straten (RCE). Destijds opgeschoven pijpwerk is teruggebracht, met aanvulling van nieuw of gebruikt materiaal.

Een belangrijk gegeven is het verhogen van de hoofdwerkklade: deze stond deels achter de onderkas, waardoor de uitstraling ernstig werd belemmerd. In de ontstane ruimte kon nu de hoofdbalg, destijds in de torenruimte opgesteld, onder het Hoofdwerk worden geplaatst. De rein-pneumatische speeltafel is geheel gerestaureerd, alle conducten zijn opnieuw aangelegd. Onder het nieuwe pijpwerk bevinden zich de superoctaven van het

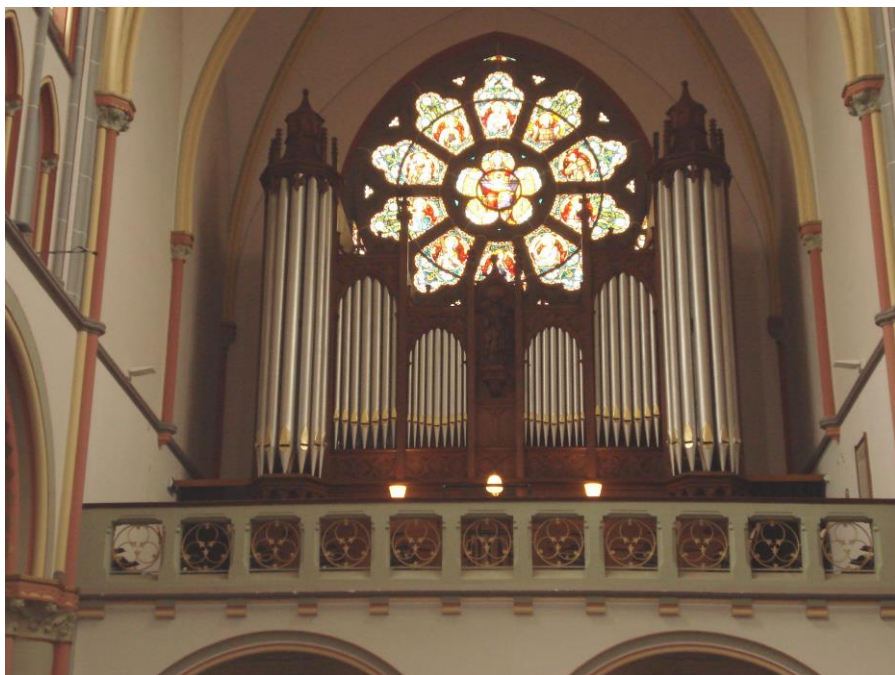

Foto: René Verwer

Hoofdwerk (g3-g4) die in 1946 waren verwijderd. De zinken frontpijpen zijn gespoten, op de labia werd bladgoud aangebracht.

Het instrument staat vrij op het oxaal en de uitstraling wordt niet gehinderd door een grote stenen balustrade en/of een neogotisch toog. Hierdoor klinkt het magistraal in de kerkrumte.

Bijzonder fraai zijn de strijkers van het Zwelwerk: Vioolprestant 8' (f), Viola di gamba 8' (mf) en Dolce 8' (p), destijds geïntoneerd naar de inzichten van het Caecilianisme. De Mixtuur II-V sterk is eigenlijk een (tot c3) niet-repeterende Plein jeu harmonique, vandaar de ommissie van een Octaaf 2', hoewel men zich kan afvragen of Vermeulen

Foto R. Verwer

indertijd van deze techniek van Cavaillé-Coll op de hoogte was. De sub- en superoctaven genereren een bijzonder effect: I + I 4' klinkt luid maar niet schel en men krijgt de indruk dat het instrument veel groter is dan de

aanwezige 26 stemmen. De 16'-labialen van het pedaal zijn dragend, niet te sterk en de herstelde Quintbas 10 2/3' zorgt voor een indrukwekkend effect. Uiteraard valt op dit orgel ook de nodige Franse en Duitse mystiek te realiseren.

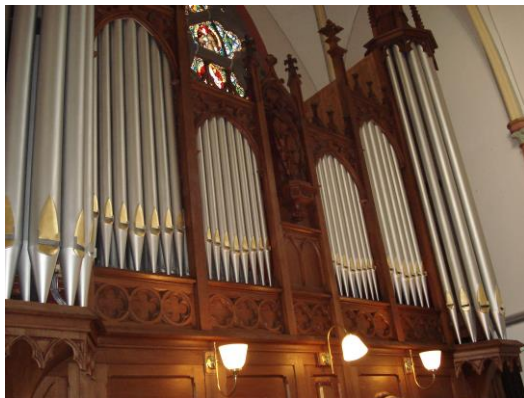

Foto R. Verwer

Het orgel laat zich plezierig bespelen, hoewel de mogelijkheden van pneumatische tractuur ook hun schaduwkanten blijven houden.

Hoewel de zwelkast goed werkt, is deze niet geheel van de ruimte afgesloten. Dit kwam bij meerdere orgels rond de vorige eeuwwisseling voor, zonder dat het duidelijk is wat hiervan de reden was.

Op zondag 12 september jl. speelde titularis Geerten Lief-

ting het orgel in tijdens een bijzondere eucharistieviering en aansluitend concert. De openbare presentatie vindt plaats op vrijdag 22 oktober om 19.30 door Ton van Eck.

De dispositie van het orgel luidt (*cursief* gedrukte registers: geheel of gedeeltelijk nieuw) Hoofdwerk (C-g³): Prestantfluit 16', Prestant 8', *Fluit harmoniek* 8', Salicionaal 8', Bourdon 8', Octaaf 4', Fluit 4', *Mixtuur II-III-IV-V-(III)*, Trompet 8'; Zwellwerk: Bourdon 16', Vioolprestant 8', *Viola di gamba* 8', Voix céleste 8', *Dolce* 8', Holpijp 8', *Violine* 4', Nasard 2 2/3', Piccolo 2', Terts 1 3/5' (1946), Echotrompet 8'; Pedaal (C-f¹): Prestantbas 16', Subbas 16', Quintbas 10 2/3', *Cello* 8', Fluit 4', Bazuin 16'. Werktuigelijke registers: Koppel I + II, I + I 4', I + II 16', P + I, P + II, Autom. Pedaal, Vaste combinaties (6), Vrije combinaties (2), Tremolo II, Zwellkast II, Generaal Crescendo, Transposituur.

Met dank aan Geerten Liefthing voor de gastvrije ontvangst. Voor verdere gegevens wordt verwezen naar www.orgelnieuws.nl (RV; september 2010)

Spierdijk neemt gerestaureerd Ypma-orgel in gebruik

Op zondag 26 september 2010 wordt het Ypma-orgel in de Parochiekerk van de H. Georgius in het Noord-Hollandse Spierdijk opnieuw in gebruik genomen. Het orgel uit 1875 werd onlangs gerestaureerd door Orgelmakerij Reil B.V. te Heerde. Voor een uitgebreid artikel zie: www.orgelnieuws.nl.

Smitsorgel Someren gerestaureerd

In het Noord-Brabantse Someren klonk gisteren na een lange periode van restauratie het Smitsorgel van de Lambertuskerk weer.

Het orgel van Franciscus Cornelis Smits in Someren dateert uit 1857 en werd gebouwd voor de Lambertuskerk op de Postel (waar nu Hogaarde staat). Het instrument werd in 1872 uitgebreid door de firma Franssen en in 1925 verplaatst naar de huidige locatie. Het werd toen ook gerestaureerd, evenals in 1963 en 1994.

Voor de afgelopen restauratie, door de firma Verschueren Orgelbouw uit Heythuijsen, is teruggrepen op de originele bouwtekeningen van Smits en op potloodnotities die gevonden werden tijdens de werkzaamheden. Adviseur was Rog er van Dijk van de Katholieke Klokken- en Orgelraad. Het tweeklaviers instrument werd opnieuw met enkele registers uitgebreid, zodat het nu twintig stemmen telt.

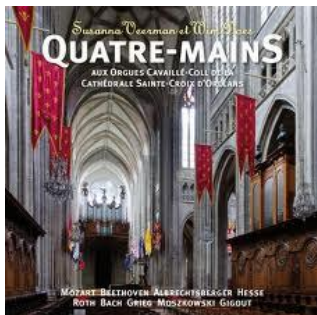
Meer informatie: www.smitsorgelsomeren.nl

Bron: *Reformatorisch Dagblad; Muziekredactie; 12-07-2010*

Nieuwe uitgaven

Nieuwe cd Susanna Veerman en Wim Does

Eind mei namen Susanna Veerman en haar echtgenoot Wim Does een nieuwe cd op: Quatre-Mains aux orgues Cavall -Coll de la Cath drale d'Orl ans. Twee jaar geleden maakten zij een cd in de Parijse St.-Antoinedes-Quinze-Vingts met werken van o.a. Widor, Gigout, Bo ly, Vierne en Saint-Sa ns (Festivo 6962202). Zij sluiten bij een traditie van Nederlandse organisten aan om het Franse cultuurgood flink in de schijnwerpers te zetten.

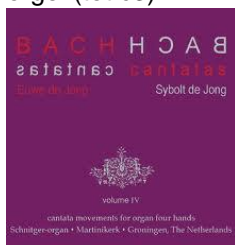
In 1846 plaatste Aristide Cavall -Coll in de kathedraal Ste.-Croix te Orl ans een koororgel (II/15), in 1880 volgde de restauratie en ombouw van het hoofdorgel (IV/ped/54). Hij nam veel pijpwerk uit het oude orgel over, niet minder dan 23 registers uit de 18de eeuw en van Callinet (1829). In 1996 resp. 2008 zijn beide instrumenten door Bernard Hurvy pi teitvol gerestaureerd. Vorig jaar verhaalde Olivier Latry met verve over deze restauratie  n de mogelijkheid om er ook oudere muziek

uit te voeren. Dit mag blijken uit het programma dat het organistenechtpaar ons voorschotelt: Fantasia in f, KV 608 van Mozart, een Preludium en fuga van Albrechtsberger en Sonate VI van Bachs jongste zoon Johann Christian. Uit de romantiek klinkt muziek van Beethoven (Adagio f r Fl tenuhr), Hesse (Fantasia in d, op. 87), Grieg (Symfonische St cke, op.14/2), Moszkowsky (Bol ro, op. 12/5), Gigout (Grand Choeur Dialogu ,

op beide orgels gespeeld). De composities van Grieg en Moszkowski zijn door Veerman en Does voor orgel bewerkt, het overige repertoire is oorspronkelijk voor quatre-mains orgel, clavecimbel of pianoforte. Een bijzonder werk vormt de *Dyptique pour orgue à quatre-mains* (2009) van de Parijse organist Daniel Roth (deze opname is een cd-première). Wie de improvisaties van de titularis van de St.-Sulpice gewend is, zal even moeten wennen aan de modernere schrijfstijl, maar aan originaliteit ontbreekt het bepaald niet. De uitvoerenden bezorgen de luisteraar een uur afwisselende muziek, waarbij vooral de klassieke kant van dit symfonische orgel goed wordt belicht. Een fraaie cd die ik iedereen kan aanbevelen. Geluidsfragmenten vindt men op www.susannaveerman.nl (prijs van de cd incl. verzendkosten € 14,50). (RV)

Bach vierhandig deel IV

Al eerder verscheen in het KDOV-blad een bespreking van Bach-cantatedelen gespeeld door de broers Euwe en Sybolt de Jong. Inmiddels is deel vier verschenen en deze keer met delen uit advents/ en kerstcantates van Johann Sebastian Bach, gearrangeerd voor orgel vierhandig. De opnames vonden vorig jaar plaats op het monumentale Schnitger-orgel in de Martinikerk in Groningen. Ook deze keer in het keurig vormgegeven booklet een verhelderende tekst (in Engels, Duits en Nederlands) met een verantwoording over de keuzes die gemaakt zijn. Naast de dispositie van het orgel ook per compositie de gebruikte registraties. Een gegeven dat bredere navolging verdient! De originele teksten in het Duits zijn alleen in het Engels vertaald en, nieuw deze keer, opgenomen, omdat Bach ´een affectrijk componist is waarbij tekst en muziek altijd een krachtige eenheid vormen. Zodoende kunnen de vele retorische stijlfiguren en compositievormen beter worden begrepen`. Een enkel stuk is getransponeerd i.v.m. de klavieromvang van het Schnitger-orgel (tot c3).

Uiteraard is het de vraag of je Bach recht doet als de tekst vervalt, maar gezien de keuzes die de broers De Jong maken is dit geen enkel probleem. Het is overigens in zekere zin lachwekkend om te spreken van orgel vierhandig, omdat de pedalen toch zeker gebruikt worden, waarbij ik mij afvraag of hier ook gebruik gemaakt is van een viervoetige bas? Ik kan me dat bij de afsluitende fuga, die de gehele Martinikerk vult, wel voorstellen!

Achtereenvolgens komen Advent, Kerst, Epifanie en Nieuwjaar aan bod. De opnames zijn, ondanks het plotseling wegvallen van klankregisseur Jelle Stellingwerf van goede kwaliteit, dankzij organist Sietze de Vries. Gezien het afwisselende aanbod is ook deze cd weer volledig de moeite en aanbeveling waard. (RH)

*Bach-Cantatedelen voor orgel vierhandig - vol.IV, Euwe en Sybolt de Jong, Westra Media WM 210909. Verkrijgbaar in de Klassieke Vakhandel of rechtstreeks te bestellen bij www.dejongdejong.nl.

Seculiere popartiesten met bijbelse teksten

Op de website www.muzeikbijbel.nl vind je liederen van seculiere popartiesten die bijbelse teksten en ideeën in hun songs hebben opgenomen. Nuttige site die veel ingangen kan bieden voor o.a. liturgische jongeren- en middenkoren. (RH)

Gratis tientallen koorcatalogi

Op de website www.europeanchoralclub.com/downloads.tpl van de European Choral Club staan tientallen koorcatalogi in pdf-formaat, die je gratis kunt downloaden. Het bezoeken waard. (RH)

Kerkliederen en gedichten

Op de website www.riaborkent.nl van dichter Ria Borkent staan gedichten, kerkliederen, Bachkoralen, cd's en diverse liturgische bijdragen. Misschien ook wat voor u? (RH)

Begeleidingsbundel bij het Gereformeerd Kerkboek

Er is verschenen: Begeleidingsbundel bij het Gereformeerd Kerkboek. Nu met begeleidingen voor alle 182 gezangen (behalve enkele beurtzangen voor koor en gemeente). In deze nieuwe bundel zijn opgenomen de reeds verschenen Begeleidingsbundel Negentig Gezangen en de Aanvullende Begeleidingsbundel. Daarnaast bevat de nieuwe bundel:

- begeleidingen bij alle gezangen met een psalmmelodie;
- begeleidingen bij alle gezangen met een melodie uit het Liedboek voor de kerken;
- begeleidingen bij alle liturgische gezangen (nrs. 175-182)

Omvang: 148 blz. Bindwijze: met metalen ringband. Prijs € 39,50 (+ € 3,- verzendkosten). Muziekuitgeverij Nootzaak. www.dirkzwart.com

The Throne

Oratorium over visioen Johannes in druk verschenen

Proza Musica in Veenendaal heeft zijn grootste uitgave ooit het licht doen zien: de partituur van het oratorium *The Throne. A Symphony of Worship* van componist Hans Cok. Dat meldt eigenaar Kees Proos van de uitgeverij van bladmuziek voor koren in zijn jongste nieuwsbrief.

The Throne. A Symphony of Worship werd in 2006 door Cok gecomponeerd. Het betreft een oratorium over het visioen van Johannes uit Openbaring waarin de apostel in de hemel getuige is van de aanbidding van het Lam door de engelen en de verlostten rondom de troon.

Het stuk telt twee onderdelen, die elk in drie respectievelijk vier delen uiteenvallen: Part I: 1. *The Throne in Heaven*; 2. *The Scroll and the Lamb*; 3. *The Great Multitude in White Robes*; Part II: 4. *The Seventh Trumpet*; 5. *Seven Angels with Seven Plagues*; 6. *The Seven Bowls of God's Wrath*; 7. *The Rider on the White Horse*.

Het oratorium „heeft alles in zich om in de smaak te vallen bij koren die een behoorlijke moeilijkheidsgraad niet uit de weg gaan: prachtige koordelen en boeiend solisten- en orkestwerk. De toonsoort- en tempowisselingen geven het een verrassend en spannend karakter; de dynamische opbouw leidt grote vocale hoogtepunten in. Klassieke en moderne harmonisaties, soms iets gospelachtigs, dan weer romantisch zoals Mendelssohn, maar het geheel steeds in een verrassend eigen stijl”, aldus de uitgever.

Het oratorium werd op 1 december 2006 onder grote belangstelling voor het eerst uitgevoerd in de Nieuwe Kerk te Maasland door de christelijke oratoriumvereniging Hosanna o.l.v. Kees Schijver.

Het stuk, dat een uur duurt en 260 pagina's telt, is bestemd voor een bezetting van gemengd koor, sopraan, bariton, groot orkest en orgel.

Hans Cok (1956) volgde muzieklessen bij Kees van Eersel en aan het Rotterdams conservatorium bij Jet Dubbeldam (orgel) en Theo Loevendi (compositie). Hij was werkzaam als cantor-organist in de Kloosterkerk in Den Haag, als begeleider van diverse koren en als dirigent in de regio Rotterdam. Als componist schreef hij eerder onder andere muziek voor zang en piano, enkele orgelwerken, koorwerken – waaronder de Koraalfantasie over Psalm 46 voor mannenkoor en orkest – en een Passion.

Meer informatie: www.prozamusica.nl

Bron: *Reformatorisch Dagblad*; juni 2010

Met de rug naar het volk:

Liturgie in het spanningsveld van restauratie en vernieuwing

Met de rug naar het volk laat zien dat de recente ontwikkelingen in de liturgie bijzonder spannend zijn. Gerard Lukken schreef een boek waarin onder meer de rol van de huidige paus ten aanzien van de liturgiehervorming geschetst wordt. Een boek dat leest als een thriller.

Op 7 juli 2007 publiceerde paus Benedictus XVI het Motu Proprio *Summorum pontificum* waarin hij de oude, buiten werking gestelde Tridentijnse liturgie weer over de volle breedte toestaat.

Dit roept de vraag op of deze ingrijpende beslissing niet afbreuk doet aan de liturgische vernieuwing in de geest van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965). Dit boek schetst de context van de genomen beslissing en beschrijft hoe gaandeweg na het Tweede Vaticaans Concilie een restauratieve beweging op gang kwam. Tegelijkertijd werd aan de basis van de kerk de nieuwe liturgie breed geaccepteerd en wordt nog steeds verder gezocht naar een geloofwaardige gestalte van de liturgie in onze cultuur.

Gerard Lukken houdt in dit boek een pleidooi onverkort vast te houden aan de grondbeginselen van de liturgische vernieuwingen van Vaticanum II. Hij pleit voor een open en kritische dialoog over de liturgie in het spanningsveld van restauratie en vernieuwing.

* Gerard Lukken, "Met de rug naar het volk: Liturgie in het spanningsveld van restauratie en vernieuwing"

Een uitgave van Uitgeverij Abdij van Berne, Heeswijk en Uitgeverij Altiora, Averbode, ISBN 978-90-8972-023-8, 184 pagina's, Prijs € 19,50, Bestellen: info@berneboek.com, 0413-291394. (BH; Heeswijk; 17 september 2010)

Opleidingen, cursussen, studiedagen

Drie studie- en contactdagen voor organisten

De NSGV Haarlem-Amsterdam organiseert dit najaar drie studie- en contactdagen voor amateurorganisten: in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem (18 september), de Sint-Vituskerk in Hilversum (16 oktober) en de Nicolaaskerk in Purmerend (22 oktober). Tijdens de twee studiedagen in oktober wordt speciaal aandacht geschonken aan het Haarlemmer Orgelboek. *Bron: NSGV Bisdom Haarlem-Amsterdam; juli 2010*

Coaching kinderkoördirigenten

Maximaal 14 kinderkoördirigenten in Nederland kunnen in het komende najaar meedoen aan het project 'coaching kinderkoördirigenten' van de NSGV. Zij krijgen een professionele kinderkoördirigent toegewezen, die hen als persoonlijke coach zal helpen om te werken aan verbetering van de koorzang. Nadere inlichtingen bij Bert Stolwijk, tel. (023) 511 26 86.

Bron: NSGV Bisdom Haarlem-Amsterdam; juli 2010

Studiedagen Gregoriaans te Rolduc

Op 15 en 16 oktober 2010 van 9.00 tot 17.00 uur vinden Studiedagen Gregoriaans plaats in Rolduc te Kerkrade voor cursisten van de kadercursus gregoriaans Roermond en Goslar. Inleiders zijn Hans Heykers, mgr. Fons Kurris, Franco Ackermans en Br. Karl-Leo Heller OSB. De kosten zijn € 40,- per dag of € 70,- voor 2 dagen. Info en aanmelding: ed.smeets@hetnet.nl

Bron: NSGV in het Bisdom Roermond; augustus 2010

Studie-/contactdagen over het Haarlemmer Orgelboek voor organisten in Haarlem, Purmerend en Hilversum

De NSGV Haarlem-Amsterdam organiseert dit najaar studie- en contactdagen voor amateurorganisten. Op zaterdag 16 oktober zijn we van 13.00 tot 16.30 uur te gast in de pas gerestaureerde Sint Vituskerk in Hilversum, waar we het Van den Brink/Maarschalkerweerd/Vermeulen-orgel tot onze beschikking hebben. Op vrijdag 22 oktober zijn we van 19.30 tot 22.00 uur te gast in de Nicolaaskerk te Purmerend waar we het beroemde Garrels-orgel kunnen bespelen.

Op de beide studie- en contactdagen in oktober staat het onlangs verschenen Haarlemmer Orgelboek centraal. De deelnemers kunnen werken uit het Haarlemmer Orgelboek voorspelen. Daarnaast zal de docent, Mark Heerink, het Haarlemmer Orgelboek uitgebreid behandelen zodat alle deelnemers na afloop een indruk hebben van de inhoud van dit bijzondere boek. Per studiedag kan slechts een beperkt aantal organisten actief deelnemen! Inschrijving vindt plaats in volgorde van aanmelding en betaling. Nadere informatie over de drie studiedagen, de kosten en de aanmelding vindt u op www.nsgvhaarlem.nl

Bron: NSGV in het Bisdom Groningen-Leeuwarden; augustus 2010

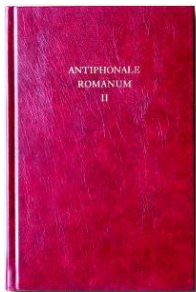
Studiedag 'Mis van de heilige Geest'

Op 9 oktober 2010 wordt vanwege de 'Mis van de heilige Geest' een diocesane zangdag georganiseerd. Voor deze zangdag worden in het bijzonder uitgenodigd: dirigenten, begeleiders en koorleden van jongeren- en middenkoren, leden van (parochiële) werkgroepen vormselvoorbereiding en de pastorale beroepskrachten die de vormselvoorbereiding coördineren. De dag vindt plaats in de basiliek van de H.H. Agatha en Barbara in Oudenbosch.

Het programma van de dag bevat het instuderen van de 'Mis van de heilige Geest' een presentatie van bestaande liederen voor de vormselviering, presentatie van vormselcatecheseprojecten en eigentijds materiaal om te gebruiken in de vormselvoorbereiding.

Informatie en vooraanmelding: Myriam de Jong-Smits, tel. 076-5223444, mdejongsmits@bisdombreda.nl of Jan Schuurmans, tel. 076-5223444 (op donderdag en vrijdag), jschuurmans@bisdombreda.nl
Bron: NSGV in het Bisdom Breda; augustus 2010

Het Woord gezongen – Studiedag over Antiphonale Romanum II

Op zaterdag 16 oktober is van 13.30 – 17.30 uur een zangstudiedag over het nieuwe getijdenboek voor parochies, het 'Antiphonale Romanum II', met gregoriaanse gezangen voor de vespers van alle zonen feestdagen.

Met name zal aandacht worden besteed aan de eerste vespers, die vanaf 27 november (de avond voor de eerste zondag van de Advent) op een aantal plaatsen ten gehore worden gebracht.

Diaken Cor Sinnema zorgt voor een inleiding over de vespers en het gebruik van dit nieuwe zangboek in de parochie. Sinds enkele jaren worden op de vooravonden van de zondag in de sterke tijden de eucharistievieringen afgewisseld met de vespers. Op de eerste zondag van de advent begint een nieuw kerkelijk jaar: het A-jaar.

Het zingen staat deze middag onder leiding van Maria Wieggers. Zij studeerde oude ensemblezang bij Rebecca Stewart, waar het gregoriaans een belangrijke plaats inneemt. Ook volgde zij lessen bij legor Reznikoff in het oude contemplatieve repertoire. Daarbij werd vnl. gewerkt aan klankresonantie in heel het lichaam, het zingen en beluisteren van boventonen, en de intonatie volgens de natuurlijke intervallen. Deze middag zal er vooral aandacht zijn voor het woord wat in beweging komt in een melodie. We werken in de verschillende modi met hun eigen karakteristieke propertes. De principes zijn eenvoudig en puur. Zangervaring is niet nodig. Ook toehoorders zijn van harte welkom.

Wij streven ernaar om op die middag afspraken te maken tot het vormen van een groep zangers om de vespers te gaan vieren op de vooravond van de eerste zondag van het nieuwe kerkelijke jaar (het A-jaar).

Als bijdrage in de kosten voor de zangmiddag vragen we € 5,- p.p. bij binnenkomst te voldoen.

Het nieuwe Antiphonale Romanum zal die middag voor de prijs van € 35,- verkrijgbaar zijn (normale prijs € 41,-.) Voor verdere informatie zie onze website www.parochie-petrusenpaulus.nl > activiteiten > vespers.

Bron: NSGV in het Bisdom Rotterdam; juli 2010

Nieuwe folder opleidingen Kerkmuziek Bisdom Rotterdam

De nieuwe folder 2010-2011 van het hele cursuspakket kerkmuziek voor het Bisdom Rotterdam is onlangs verschenen en te vinden:

<http://www.nsgv.nl/index.php?page=c-en-o-rdam>

Masterclass Liturgie

Op 16 oktober - 20 november - 11 december 2010 organiseert WLH een Masterclass Liturgie. De volgende onderwerpen komen aan de orde.

Er is veel gaande op het vlak van de liturgie. Liturgie is 'hot'. De commotie rond de keuze van de liederen en de censuur op dit vlak heeft dit nog meer benadrukt. Kwaliteitsbewaking is geboden. Weten waarom je iets doet en zegt, is van het hoogste belang. Groei in de praktijk van het voorgaan is een 'must'.

Liturgie wordt wel een heilig spel genoemd. Maar wat is heilig? Wanneer wordt iets heilig? Wanneer is iets ons heilig? En wat is het verschil tussen sacraal (heilig) en profaan (niet - heilig, werelds, alledaags)? Er zijn er die beweren dat de liturgie na Vaticanum II teveel ontheiligd is. Zij verklaren daarmee het gesignaleerde verlangen naar de liturgie van weleer. Is dit terecht?

Intensief wordt zowel inhoudelijk als ook de kunst van het voorgaan van ieder onder de loep genomen. Er is een 'reader' die op de dagen zal worden verstrekt. *Bron: Werkgroep Liturgie Heeswijk; juli 2010*

Studiedagen gregoriaans 15 en 16 oktober 2010 te Rolduc

Het Platform Gregoriaans wil graag een vervolg geven aan de post-HBO cursus gregoriaans voor (toekomstige) scholaleid(st)ers die in 2008-2009 in Roermond gegeven werd.

Zoekend naar mogelijkheden om zoveel mogelijk cursisten de kans te geven wederom deel te nemen, is gekozen voor een combinatie van vervolgstudiedagen voor zowel de cursisten van de cursus Roermond als voor de deelnemers aan de 'Internationale intensivkurs Gregorianik' die van 2002 tot 2008 door de AISCGre te Goslar jaarlijks in verschillende plaatsen gegeven is.

Beide initiatieven ontmoeten elkaar op vrijdag 15 en zaterdag 16 oktober 2010 in Rolduc.

De voertaal is grotendeels Duits, maar de ervaring leert dat dit geen probleem hoeft te zijn.

De studiedagen zijn niet alleen bedoeld voor de 'oud-cursisten' van Roermond. Alle geïnteresseerde gregoriaanszangers zijn welkom. De deelnemers moeten wel vertrouwd zijn met de semiologie. Men kan overigens ook als auditor de studiedagen bijwonen.

De studiedagen duren van 09.00 tot 17.00 uur, natuurlijk onderbroken door pauzes en middaglunch. Men kan ook alleen vrijdag of zaterdag deelnemen. Voor cursisten die van ver moeten komen bestaat de mogelijkheid van vrijdag op zaterdag in het seminarie Rolduc te overnachten. De kosten bedragen € 40,- per dag incl. koffie, thee en lunch. Voor de twee dagen samen bedraagt de prijs € 70,-. De prijs voor een overnachting incl. ontbijt en avondeten bedraagt € 25,-. Bij aanmelding s.v.p. exact aangeven wanneer men wenst te komen en wanneer men wederom vertrekt, teneinde met de huishouding van Rolduc goede afspraken te kunnen maken.

Info en aanmelding: ed.smeets@hetnet.nl

Bron: *Bisdom Roermond; juli 2010*

Liturgisch congres over liturgie na Vaticanum II

Vandaag horen wij verschillende geluiden over onze liturgie. De een is wat afzijdig, een ander vindt dat wij niet met onze eigen tijd meegaan of zoekt zijn heil in vormen van vele jaren geleden, waaraan de kerkgemeenschap ontrouw zou zijn. Evenwicht is alleszins noodzakelijk om tot een aansprekende liturgische viering te komen. Daarom kozen de organisatoren dit jaar voor een bezinning over de hedendaagse liturgie als onderwerp van het jaarlijks Liturgisch Congres onder de titel: 'Liturgie na Vaticanum II: Een balans'. Het congres heeft op maandag 15 en dinsdag 16 november 2010 plaats in de Duinse Polders te Blankenberge.

Vanaf september is het programma en een elektronisch inschrijvingsformulier te vinden op de website www.liturgischcongres.be.

Belangstellenden kunnen nu al hun naam opgeven aan het secretariaat van het "Liturgisch Congres, Abdijstraat 40, 2260 Tongerlo".

Bron: *KerkNet; juni 2010*

Lieder eines fahrenden Gesellen

door Bernard Bartelink

of, wat er zoal mis kan gaan onderweg...

We hebben het allemaal wel eens meegemaakt: je speelt op een orgel waar onverwachte storingen of mankementen optreden. Dan moet je er maar het beste van zien te maken....

Enkele bijzondere gevallen heb ik hier uit mijn herinnering opgetekend, sommige vermakelijk, andere bijna geschikt voor nachtmerries..

Hier komt *malheur nummer één*: In de prachtige kathedraal St. Etienne te Bourges was het pedaalklavier niet goed vastgezet. De bovenste helft schoof onder mijn voeten weg, en de pedaalpartij (Mozart KV 608) moest à l'impromptu een octaaf lager worden gespeeld. Om je rot te schrikken!

Malheur nr.2. In de Salvatoriekathedraal te Brugge trad plotseling een hanger op (f klein) en dus moest ik snel de laatste maten van mijn Toccata (opus 7) een halve toon hoger transponeren. Gelukkig was dit door de chromatische context voor het publiek bijna onmerkbaar.

Erger was *malheur nr. 3*: In Frederiksborg (niet het kasteel met het compenius-orgel, maar een wijk in Kopenhagen) was het orgel, door ruimtegebrek gedwongen, erg compact opgesteld. Maar door aanhoudende regen en vochtwerking was de mechaniek dusdanig ontregeld, dat mijn concert halverwege moest worden afgebroken. Het ging echt niet meer. Zo kwam ik eens een keer bij een orgel waarop van het viervoets pedaalregister slechts enkele tonen functioneerden. Maar de vier tonen die ik nodig had voor Messiaens La Vierge el L 'Enfant (d e f gis, het carillonachtige ostinato-motief) juist die vier tonen deden het gelukkig wel. Het orgel als geheel verkeerde overigens in abominabele staat.

Nog *een bijna-malheur*: bij een concert in Schaffhausen bleek dat ik Sweelinck's Hexachord-fantasie had geprogrammeerd, maar bij vergissing de chromatische fantasie had voorbereid. Even schrikken, maar dan snel studeren (alles op één dag, plus repetitie met een fluitist). Ondanks de nodige stress ging 's avonds toch nog alles naar wens.

En deze *belevenis*. In Zwolle aangekomen bleek dat de benodigde partituren niet in mijn tas zaten. Alles lag nog thuis in Amsterdam. Snel reed mijn vrouw naar huis en kwam nog op tijd met de benodigde stukken terug. Bij een concert in Groenlo had ik al mijn muziek op het orgel laten liggen. Maar ik had ze voor een concert de volgende dag nodig. Een snelle afspraak bij een wegrestaurant en de meer dan vriendelijke bereidwilligheid van de vrouw van mijn gastgever bracht uitkomst. En wie is het niet overkomen, dat de sleutel van kerk en/of orgel in je zak blijft zitten en dus met veel excuses opgestuurd moet worden.

Nog *een leuk verhaal* tot slot. Op een zeer koude winterdag kregen wij een extra elektrisch kachelkje om ons nog enigszins warm te houden. Maar met dit kachelkje, door ons volop gebruikt, was de leiding overbelast, zodat er in het stopcontact een brandje ontstond. Met veel blazen, de één van links de ander van rechts, kregen we de vlammetjes gelukkig uit. Maar het was wel schrikken, en paniek bij de plaatselijke organist! De kerk had wel kunnen afbranden!

Dit waren zo wat hele en halve ongelukken, losjes bijeen gesprokkeld. Hopelijk inspireer ik met dit artikelje mijn collega's om met hún belevenissen over de brug te komen. Iedereen komt toch van dit soort narigheden tegen...

[pagina bedoeld leeg]